

For citation / Atf için:

AYDIN, A., & AYDIN SAYILAN, A. (2024). Hemşirelik öğrencilerinin siberkondri ciddiye düzeyleri ve ilişkili faktörler: Kesitsel çalışma. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi – USBED* 6(11), 313-328. <https://doi.org/10.5281/zenodo.12579721>, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/usbed>

Hemşirelik öğrencilerinin siberkondri ciddiye düzeyleri ve ilişkili faktörler: Kesitsel çalışma

Cyberchondria severity levels of nursing students and associated factors: Cross-sectional study

Aykut AYDIN¹

Doç. Dr.; Kırklareli Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, 39000, Kırklareli, Türkiye

E-mail: aykutaydin@klu.edu.tr

ORCID: 0000-0003-2834-1416

Aylin AYDIN SAYILAN

Doç. Dr.; Kırklareli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, 39000, Kırklareli, Türkiye

E-mail: aylin.sayilan@klu.edu.tr

ORCID: 0000-0003-0576-8732

Makale Türü / Article Type:

Araştırma Makalesi / Research Article

Gönderilme Tarihi / Submission Date:

19/04/2024

Revizyon Tarihleri / Revision Dates:

29/05/2024

Kabul Tarihi / Accepted Date:

26/06/2024

Etik Beyan / Ethics Statement

- ✓ Makale için Kırklareli Üniversitesinin 2024 tarih ve E-69456409-199-114847 PR0503R0) sayılı Etik Kurul Onay Belgesi bulunmaktadır.
- ✓ Ethics Committee Approval of the article given by Kırklareli University's 2024 date and (E-69456409-199-114847 PR0503R0) Document no.

Araştırmacıların çalışmaya katkısı / Researchers' contribution to the study

1. Yazarın katkısı: Makaleyi yazdı, verileri topladı ve sonuçları analiz etti/raporladı (%70).
Author contribution: Wrote the article, collected the data, and analyzed/reported the results (70%).
2. Yazarın katkısı: Makaleyi yazdı, verileri topladı ve sonuçları analiz etti/raporladı (%30).
Author contribution: Wrote the article, collected the data, and analyzed/reported the results (30%).

Çıkar çatışması / Conflict of interest

Yazar(lar) bu çalışmada olası bir çıkar çatışması olmadığını beyan ederler.

The author(s) declare(s) that there is no potential conflict of interest in this study.

Benzerlik / Similarity

Bu çalışma iThenticate programında taranmıştır. Nihai benzerlik oranı %18'dir.

This study was scanned in the iThenticate program. The final similarity rate is 18%.

¹ Sorumlu yazar / Corresponding author

Hemşirelik öğrencilerinin siberkondri ciddiye düzeyleri ve ilişkili faktörler : Kesitsel çalışma**Öz**

Bu çalışmada hemşirelik öğrencilerinin, siberkondri ciddiye düzeyleri ve ilişkili faktörlerin belirlenmesi amaçlandı. Kesitsel tipte olan çalışmanın evrenini Türkiye'nin batısında bulunan bir üniversitenin hemşirelik bölümünde okuyan öğrenciler oluşturdu. Örneklemde ise, dahil edilme kriterlerine uyan 354 öğrenci yer aldı. Veriler, bilgi formu ve siberkondri ciddiye ölçeği kullanılarak toplandı. Verilerin istatistiksel analizi için SPSS 23 programı kullanıldı. Verilerin normal dağılıma uygunluğu Kolmogorov-Smirnov testi ile değerlendirildi. Frekans, yüzde, ortanca, ortalama, standart sapma gibi tanımlayıcı analizler, ölçek ve sosyodemografik verilerin karşılaştırılmasında bağımsız gruplarda t testi, Mann Whitney U testi, Kruskal Wallis testi kullanıldı. İstatistiksel anlamlılık seviyesi $p < 0,05$ olarak belirlendi. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması $21,17 \pm 1,76$ (min.18-mak.26) yıl olup, %74,6'sinin kadın olduğu belirlendi. Katılımcıların %84,7'sinin internette yer alan bilgilere kısmen güvendiği saptandı. Öğrencilerin günlük internette geçirdikleri süre ortalaması $247,85 \pm 124,96$ (min.30-mak.720) dakika olup, son bir yıl içinde doktora başvurma sayısı $3,30 \pm 2,09$ (min.0-mak.11) olarak bulundu. Öğrencilerin Siberkondri Ciddiyet Ölçeği toplam puanının $83,40 \pm 16,58$ (min.33-mak.131) olduğu belirlendi. Öğrencilerin yaş ve sınıf düzeyi arttıkça siberkondri ciddiye düzeylerinin azaldığı saptandı. Bu çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin siberkondri ciddiye düzeyleri orta düzeyde olup, geleceğin hemşireleri olacak öğrenciler için bu konuda farkındalık yaratılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, Öğrenci, Siberkondri, İnternet.

Cyberchondria severity levels of nursing students and associated factors: Cross-sectional study**Abstract**

This study set out to determine cyberchondria severity levels of nursing students and associated factors. The population in this cross-sectional study consisted of students at the nursing department of a university in the west of Türkiye. The study sample consisted of 354 students meeting the inclusion criteria. The data were collected using an information form and the Cyberchondria Severity Scale. SPSS version 23 software was used for statistical analyses. Data compatibility with normal distribution was evaluated using the Kolmogorov-Smirnov test. Frequency, percentage, median, mean, and standard deviation were used in descriptive analyses, and the independent samples t test, the Mann Whitney U test, and the Kruskal Wallis test to compare the scale and sociodemographic data. Statistical significance was set at $p < 0.05$. The mean age of the participating students was 21.17 ± 1.76 (min 18-max 26) years, and 74.6% were women. The results showed that 84.7% of the participants partially trusted information on the internet. The mean time spent online by the students per day was 247.85 ± 124.96 (min 30-max 720) minutes, and the mean number of presentations to a physician in the previous year was 3.30 ± 2.09 (min 0-max 11). The students' mean Cyberchondria Severity Scale score was 83.40 ± 16.58 (min 33-max 131). Cyberchondria severity levels decreased as the students' ages and academic years increased. The level of cyberchondria severity in the nurses in this study was moderate, and the creation of awareness of this subject among students, the nurses of the future, may be recommended.

EXTENDED ABSTRACT**Introduction**

It is emphasized that the uncertainty experienced with COVID-19 also increases the tendency towards cyberchondria, especially nursing students' problematic internet use increases and therefore they constitute the highest risk group (Seyed Hashemi et al., 2020). Studies report that nursing students are at risk of experiencing psychological problems associated with the COVID-19 pandemic, compared to the general population; It is stated that nursing students may have concerns about other health problems such as fear of infection and social isolation even after the pandemic (Falguera et al., 2020; Oducado & Soriano, 2021; Rasouli et al., 2022). Considering that nursing students conceptualize some of the symptoms in their bodies with the new information they find and

interpret them as signs of disease, and therefore their health anxiety levels are higher; Health concerns are rising, online resources are used more frequently, and online health searches also increase anxiety (Waterman and Weinman, 2014). Nursing students, who are candidates for health professionals of the future, need to first determine their own situation on this issue and then develop their awareness. Studies also emphasize that health professionals will need to focus more on the problems experienced by new age people as a result of their interaction with the internet, and therefore, initiatives to control nursing students' internet use and cyberchondria behavior should be prioritized in order to reduce the negative effects of both the current health crisis and future health crises. (Turan et al., 2021; Varer Akpınar et al., 2023).

This study aims to determine the cyberchondria severity levels of nursing students and associated factors and to identify the needs by raising awareness on this issue. The research findings are limited to the answers given by students studying in the nursing department of a health sciences faculty, obtained from a single center. Other limitations include absenteeism on the day of data collection.

Conceptual Framework

Concepts

Cyberchondria has gained importance as the internet has become an important source of information on health-related issues. The fact that accessing information via the internet is faster and easier causes most individuals to prefer this method. There are significant drawbacks to excessive information pollution in online environments. These drawbacks prevent individuals from accessing accurate information and include the nature of the information accessed as information that increases the level of anxiety. While many people are in the process of searching for information about health issues, this process may also include conditions such as health anxiety and obsessive-compulsive disorder, which are also caused by information pollution. In studies conducted on cyberchondriacs, medical and non-medical problems such as unnecessary health expenditures due to the demand for more health services, damage to social relations, and negative effects on working life have been observed. Therefore, cyberchondria is an important issue that every individual in society, policy makers, especially health professionals and health professional candidates should have high awareness of.

Literature Review

In most studies conducted to determine cyberchondria levels in nursing students, cyberchondria levels are stated as medium (Mrayyan et al., 2022; Gürkan et al., 2023; Varer Akpınar et al., 2023; Kaya and Üstüner Top, 2024). While it was reported in a study that this factor has become more important today in health fields such as nursing and medicine and is in danger of increasing during pandemic periods (Mrayyan et al., 2022), in our country, 874 students in the Faculties of Medicine, Pharmacy, Dentistry and Nursing in 2016-2017. In another study, it was reported that the presence of a mobile phone increased the level of cyberchondria, and the student group most prone to this condition was health field students (Batu et al., 2018).

There are also studies examining students' Cyberchondria Severity Scale score averages according to their sociodemographic characteristics. In the study conducted in our country to determine the relationship between health anxiety and cyberchondria in health sciences students, no statistically significant difference was found between their sociodemographic status and scale scores (Batu et al., 2018). In another study conducted with dentistry students during the pandemic period, it was found that scale scores were higher in female students and those with low family income (Shailaja et al., 2021). In another study involving university students, it was found that there was a significant relationship between cyberchondria and gender and place of residence (Mrayyan et al., 2022). While there are studies that find that cyberchondria is not affected by gender (Elciyar & Taşçı, 2017; Varer Akpınar et al., 2023), there are also studies reporting that men have a higher level of cyberchondria (Mansur & Cigerci, 2022; Tran et al., 2017). . In a study, it was reported that students who use the internet as a source of information for health problems and trust the health information they obtain from the internet have higher levels of cyberchondria (Varer Akpınar et al., 2023). In the study conducted by Batu et al. (2018), it was concluded that the scores of students with health problems were significantly higher in all sub-dimensions of the cyberchondria scale. In a cross-sectional study conducted to determine cyberchondria, internet addiction and anxiety in nursing students, it was reported that cyberchondria levels decreased as the age of the students increased (Mrayyan et al.,

2022). Another study found that cyberchondria levels decreased as students' ages and grades increased (Yalçın et al., 2022).

Method

In the study, which received ethics committee approval and official permission from the institution, forms were applied by obtaining verbal permission from volunteer students. The population of the cross-sectional study consisted of 1st, 2nd, 3rd and 4th year students of a university's nursing undergraduate program (N = 385). In the study, all students who met the inclusion criteria on the relevant dates were included in the study, aiming to reach a minimum of 193 students with a 95% confidence interval and a 5% margin of error, according to the sample population known. 354 students participated in the research. Students who volunteered to participate in the study, who were 18 years of age or older, were nursing students, were open to communication and collaboration, and answered the questions fully and completely were included. SPSS 23 program was used for statistical analysis of the collected data. The suitability of the data for normal distribution was evaluated with the Kolmogorov-Smirnov test. Descriptive analyzes such as frequency, percentage, median, mean, standard deviation (SD), t test in independent groups, Mann Whitnet U test, Kruskal Wallis test and "Bonferroni Correction" were used for comparison of scale and sociodemographic data. $p < 0.05$ was considered significant.

Findings

When the average scores of CSS are examined according to the sociodemographic characteristics of the students; There was no significant difference between gender, marital status, employment status, chronic disease status, continuous use of medication, trust in information on the internet, and recent feeling of well-being and CSS ($p > 0.05$). It was observed that male students' CSS compulsion subscale scores were significantly higher than female students ($p = 0.006$). It was found that there was a statistically significant difference between the scores obtained from CSS and its subscales according to grade level. As a result of the Bonferroni correction made to determine which groups the significance was between, $p = 0.012$ was obtained and the analysis was continued by accepting the significance value. It was determined that the CSS and compulsion subscale scores of the first grade students were significantly higher than the other students ($p < 0.001$). It was determined that the scores of the distrust of doctors subscale of the first year students were higher than the 3rd and 4th year students ($p < 0.001$). Additionally, it was observed that the relief subscale scores of first-year students were higher than second-year students ($p = 0.004$). It was determined that the extremism subscale scores of students with chronic diseases were higher than those of students without chronic diseases. It was determined that the compulsion scores of students who constantly used medication were significantly higher than those who did not constantly use medication ($p = 0.027$). It was found that students who partially trusted the information on the internet had higher Extremism scores ($p = 0.006$). A weak, negative, statistically significant relationship was found between the CSS score average of the students participating in the study and the grade ($p < 0.001$). It was determined that there was a weakly negative, statistically significant relationship between the compulsion subscale and age ($p = 0.014$) and grade ($p < 0.001$). A weakly negative, statistically significant relationship was detected between distrust in the doctor and grade ($p < 0.001$).

Conclusion

In this study, the cyberchondria severity levels of nursing students were found to be moderate. Additionally, it was determined that cyberchondria levels decreased as students' grades and ages increased. It has been observed that students with chronic diseases search more on the internet than those without. Considering the rapidly developing and changing structure of the health sector, it is of great importance to determine the cyberchondria tendency levels of students, future nurses, who will constitute the largest group of health professionals in number. There is a need to conduct different types of research, including concepts that may be related to this subject. Considering that this concept, which has been studied in a limited number of studies in the literature, will be encountered more in the future, it is important to raise awareness on the subject and to realize it with more participants in reaching accurate information.

Keywords: Nurse, Student, Cyberchondria, Internet.

GİRİŞ

Siberkondri, internetin sağlıkla ilgili konularda önemli bir bilgi kaynağı haline gelmesiyle birlikte önem kazanan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Kavramın bugünlerde sıklıkla rastlanır ve kullanılır olduğu göze çarpmaktadır. Net bir fikir birliği olmamakla birlikte siberkondri kavramı çoğu tanımda, sağlık konusunda yaşanan endişeler nedeniyle internet ortamında sürekli biçimde sağlıkla ilgili araştırma yapma eylemi şeklinde yorumlanmaktadır (Mrayyan ve ark., 2022; Starcevic ve ark., 2020). Siberkondrinin, artan sağlık kaygısı, sorunlu internet kullanımı ve obsesif kompulsif bozukluk gibi durumlarla da ilişkisi bulunmaktadır (Mrayyan ve ark., 2022).

İnternet yoluyla bilgiye erişim daha kolay ve hızlı olduğundan, çoğu bireyin bu yöntemi tercih ettiği bildirilmektedir. Ancak, çevrimiçi ortamlarda bilgi kirliliğinin çok fazla olmasının çeşitli sakıncaları bulunmaktadır. Bu sakıncalar temel olarak, bireylerin doğru bilgiye erişiminin önündeki güçlüğü ve/veya erişilen bilgilerin kaygı seviyesini artırıcı bilgiler olma ihtimalini içermektedir (Ertaş ve ark., 2020). Siberkondri öte yandan, bireyde ortaya çıkması muhtemel sağlık kaygılarından dolayı ihtiyaç dışı yapılabilecek sağlık harcamalarının yanında sosyal ilişkilerin tahrip olması ve çalışma yaşamının olumsuz etkilenmesi gibi tıbbi ve tıbbi olmayan olmayan sorunları da beraberinde getirmektedir (Turan ve ark., 2021). Bu eylemde bulunan ve siberkondriyak olarak isimlendirilen bireylerin, ilgili literatür gözden geçirildiğinde daha fazla sağlık hizmeti talebinde buldukları ve bu durumun ciddi ekonomik yük yarattığı bildirilmektedir (Gürkan ve ark., 2023; Tuna ve ark., 2023). Bu nedenle siberkondri, toplumdaki her bireyin, politika yapıcılarının, özellikle sağlık profesyonellerinin ve sağlık profesyoneli adaylarının yüksek farkındalığının olması gereken elzem bir konudur. Ayrıca COVID-19 ile birlikte yaşanan belirsizliğin aynı zamanda siberkondriye yönelik eğilimi arttırdığı, özellikle hemşirelik öğrencilerinin sorunlu internet kullanımlarının arttığı ve bu nedenle de en yüksek risk grubunu oluşturduğu da vurgulanmaktadır (Seyed Hashemi ve ark., 2020). Yapılan çalışmalar, hemşirelik öğrencilerinin, genel nüfusa kıyasla, COVID-19 salgınıyla bağlantılı psikolojik sorunlar yaşama riskiyle karşı karşıya olduklarını bildirmekte; hemşirelik öğrencilerinin pandemiden sonra bile enfeksiyon kapma korkusu ve sosyal izolasyon gibi diğer sağlık sorunları konusunda endişeleri olabileceği belirtilmektedir (Falguera ve ark., 2020; Oducado & Soriano, 2021; Rasouli ve ark., 2022). Hemşirelik öğrencilerinin, buldukları yeni bilgilerle vücutlarındaki bazı belirtileri kavramlaştırıp, hastalık belirtileri olarak yorumladıkları ve dolayısıyla sağlık kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu düşünüldüğünde; sağlık kaygıları yükselmekte, çevrimiçi kaynaklar daha sık kullanılmakta ve çevrimiçi sağlık

aramaları da kaygıyı artırmaktadır (Waterman & Weinman, 2014). Bu durumda siberkondri konusunda bir kısır döngü yaşanmaktadır.

Geleceğin sağlık profesyonelleri adaylarından olan hemşirelik öğrencilerinin bu konu özelinde öncelikle kendi durumlarının tespit edilmesinin, ardından farkındalıklarının geliştirilmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir. Yapılan çalışmalarda, sağlık profesyonelleri için yeni çağın insanların internetle etkileşimi sonucu yaşanan sorunlarına daha fazla odaklanması gerekeceği bu nedenle hem mevcut sağlık krizinin hem de gelecekteki sağlık krizlerinin olumsuz etkilerini azaltmak amacıyla da hemşirelik öğrencilerinin internet kullanımlarını ve siberkondri davranışlarını kontrol etmelerine yönelik girişimlere öncelik verilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Turan ve ark., 2021; Varer Akpınar ve ark., 2023).

Bu çalışmada hemşirelik öğrencilerinin siberkondri ciddiyet düzeylerini ve ilişkili faktörleri tespit etmek, bu konuda farkındalık yaratmak suretiyle gereksinimleri belirlemek amaçlanmaktadır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Tipi

Bu çalışma, kesitsel tipte yapıldı.

Evren-Örneklem

Araştırmanın evrenini, bir üniversitenin hemşirelik lisans programının 1., 2., 3. ve 4. sınıf öğrencileri oluşturdu (N=385). Araştırmada, evreni bilinen örneklem hesabına göre, %95 güven aralığında, %5 hata payı ile minimum 193 öğrenciye ulaşılması hedeflenerek, 01.03.2024-01.04.2024 tarihleri arasında dahil edilme kriterlerine uyan tüm öğrenciler araştırmaya dahil edildi. Araştırmaya 354 öğrenci katılım gösterdi.

Araştırmaya dahil edilme kriterleri: Araştırmaya katılmaya gönüllü, 18 yaş ve üzeri, hemşirelik bölümü öğrencisi, iletişim ve iş birliğine açık, soruları tam ve eksiksiz cevaplamış olan öğrenciler dahil edildi.

Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Veri toplama formu, sorumlu araştırmacı gözetiminde yardımcı araştırmacı tarafından verildi. Gönüllü öğrenciler tarafından doldurulan formlar, yaklaşık 15-20 dakika sonra yardımcı araştırmacı tarafından geri alındı.

1. Bilgi Formu: Literatür doğrultusunda hazırlanan bu formda, sınıf, yaş, cinsiyet, medeni durum, bir işte çalışma durumu, kronik hastalık varlığı, sürekli olarak bir ilaç kullanma durumu,

internette yer alan bilgilere güvenme durumu ve son zamanlarda kendini iyi hissetme durumunu içeren 9 soru yer almaktadır (Ertaş ve ark., 2020; Mrayyan ve ark., 2022).

2. Siberkondri Ciddiyet Ölçeği: Siberkondri Ciddiyet Ölçeği (SCÖ), 2014 yılında McElroy ve Shevlin tarafından siberkondriyi ölçmeye yönelik geliştirilmiş, ülkemizde Uzun ve Zencir (2021)'in geçerlik ve güvenilirliğini yapmış olduğu bir ölçektir. SCÖ, 33 soru içeren, 5'li Likert tipindedir. Ölçeğin, kesme noktası bulunmamaktadır. Ölçekten alınacak minimum ve maksimum puanlar 33 ile 165 arasında değişmektedir. Her bir sorudan elde edilen puanlar toplanarak kişinin toplam siberkondri puanı hesaplanmaktadır. Alınan puan ne kadar yüksekse, siberkondri seviyesinin de yüksek olduğu şeklinde yorumlanmaktadır. Ölçekte Zorlantı (3,6,8,12,14,17,24,25); Aşırı Kaygı (5,7,10,20,22,23,29,31); Aşırılık (1,2,11,13,18,19,21,30), İçini Rahatlatma (4,15,16,26,27,32), Doktora Güvensizlik (9,28,33) boyutları bulunmaktadır. Doktora güvensizlik alt boyutunu oluşturan sorular ters puanlanmaktadır. SCÖ kategorik değil sürekli bir ölçektir. Bu çalışmada ölçeğin Cronbach α Katsayısı 0,898 olarak bulundu.

Faktör 1: Zorlantı Cronbach α Katsayısı 0,879, Faktör 2: Aşırı Kaygı Cronbach α Katsayısı 0,857, Faktör 3: Aşırılık Cronbach α Katsayısı 0,773, Faktör 4: İçini Rahatlatma Cronbach α Katsayısı 0,727, Faktör 5: Doktora Güvensizlik Cronbach α Katsayısı 0,604 olarak saptandı.

İstatistiksel Analizler

Verilerin istatistiksel analizi için SPSS 23 programı kullanıldı. Verilerin normal dağılıma uygunluğu skewnes, kurtosis değerleri ve Kolmogorov-Smirnov testi ile değerlendirildi. Verilerin Skewness ve kurtosis değerlerinin -2 ve +2 arasında olması durumunda normal dağılım varsayımlarının sağlandığı varsayılarak analize devam edildi (George, 2010; Gravetter ve ark., 2021). Frekans, yüzde, ortanca, ortalama, standart sapma (SS) gibi tanımlayıcı analizler, ölçek ve sosyodemografik verilerin analizi için normal dağılım gösteren değişkenlerin karşılaştırılmasında bağımsız gruplarda t testi, normal dağılım göstermeyen değişkenlerin karşılaştırılması Mann Whitnet U testi, Kruskal Wallis testi ve ikili karşılaştırmalar için "Bonferroni Düzeltmesi" kullanıldı. Sürekli değişkenler arasındaki ilişki Pearson korelasyon analizi ile test edildi. $p < 0,05$ anlamlı kabul edildi.

Skewnes ve Kurtosis Değerlerinin Dağılımı

	Skewness	Kurtosis
Yaş	0,348	0,032
Sınıf	0,037	1,337
Cinsiyet	1,134	0,719
Bir işte çalışma durumu	5,719	3,88
Günlük internette geçirilen süre	0,927	1,114

Sürekli ilaç kullanma durumu	-3,643	11,334
Kronik hastalık varlığı	-4,246	16,118
İnternette yer alan bilgilere güvenme durumu	1,941	1,777
Son zamanlarda kendini iyi hissetme durumu	-0,284	0,091
Siberkondri Ciddiyet Ölçeği toplam puanı	-0,125	-0,048
Zorlantı alt boyutu	0,483	-0,690
Aşırı kaygı alt boyutu	0,087	-0,392
Aşırılık alt boyutu	-0,385	0,227
İçini rahatlatma alt boyutu	0,012	0,219
Doktora güvensizlik alt boyutu	0,704	-0,225

Etik İzin

Çalışma için etik kurul izni ve (E-69456409-199-114847 PR0503R0 / 2024) ve kurumdan resmi izin alındı. Çalışma için gerekli izinlerin alınmasının ardından, araştırma kriterlerine uyan ve araştırmaya katılmayı kabul eden öğrencilere araştırmanın amacı açıklanarak ve bilgilendirme yapılarak izinleri alındı.

Araştırmanın Genellenebilirliği

Araştırma bulguları, tek bir merkezden elde edilen, bir sağlık bilimleri fakültesinin hemşirelik bölümünde okumakta olan öğrencilerin verdikleri cevaplarla sınırlıdır. Veri toplandığı gün devamsızlık yapılması gibi durumlar diğer kısıtlılıklardır. Bu nedenle araştırma sonuçları tüm hemşirelik öğrencilerine genellenemez.

BULGULAR

Öğrencilerin yaş ortalaması $21,17 \pm 1,76$ (min 18-maks 26) yıl olup, %74,6'sının kadın ve %26,8'inin üçüncü sınıfta öğrenim gördüğü belirlendi.

Öğrencilerin tamamının bekar, %97,2'sinin bir işte çalışmadığı, %95,2'sinin kronik bir hastalığının olmadığı ve %93,8'inin sürekli olarak bir ilaç kullanmadığı bulundu. Katılımcıların %84,7'sinin internette yer alan bilgilere kısmen güvendiği ve %44,4'ünün son zamanlarda kendini iyi hissettiği saptandı. Öğrencilerin günlük internette geçirdikleri süre ortalaması $247,85 \pm 124,96$ (min 30-maks 720) dakika olup, son bir yıl içinde doktora başvurma sayısı $3,30 \pm 2,09$ (min 0-maks 11) olarak saptandı (Tablo 1).

Öğrencilerin Siberkondri Ciddiyet Ölçeği toplam puanının $83,40 \pm 16,58$ (min 33-maks 131), Zorlantı alt boyutu toplam puanının $15,08 \pm 5,65$ (min 8-maks 32), Aşırı Kaygı alt boyutu toplam puanının $20,69 \pm 5,87$ (min 8-maks 37), Aşırılık alt boyutu toplam puanının $24,90 \pm 4,97$ (min 8-

maks 38), İcini Rahatlatma alt boyutu toplam puanının $16,07 \pm 4,26$ (min 6-maks 29), Doktora Güvensizlik alt boyutu toplam puanının $6,53 \pm 2,69$ (min 5-maks 15) olduğu belirlendi (Tablo 2).

Tablo 1. Öğrencilerin sosyodemografik özellikleri (n=354)

Özellik	n	%
Cinsiyet		
Kadın	264	74,6
Erkek	90	25,4
Sınıf		
1. Sınıf	86	24,3
2. Sınıf	86	24,3
3. Sınıf	95	26,8
4. Sınıf	87	24,6
Bir işte çalışma durumu		
Evet	10	2,8
Hayır	344	97,2
Kronik bir hastalık varlığı		
Evet	17	4,8
Hayır	337	95,2
Sürekli olarak bir ilaç kullanma durumu		
Evet	22	6,2
Hayır	332	93,8
İnternette yer alan bilgilere güvenme durumu		
Kısmen	300	84,7
Hayır	54	15,3
Son zamanlarda kendini iyi hissetme durumu		
Kötü	31	8,8
Orta	149	42,1
İyi	157	44,4
Çok iyi	17	4,8

Tablo 2. Öğrencilerin Siberkondri Ciddiyet Ölçeği ve alt boyutları puan ortalamalarının dağılımı (n=354)

Ölçek	Ort.	SS	(Min.-Maks.)
Siberkondri Ciddiyet Ölçeği toplam puanı	83,40	$\pm 16,58$	(33-131)
Zorlantı alt boyutu	15,08	$\pm 5,65$	(8-32)
Aşırı kaygı alt boyutu	20,69	$\pm 5,87$	(8-37)
Aşırılık alt boyutu	24,90	$\pm 4,97$	(8-38)
İcini rahatlatma alt boyutu	16,07	$\pm 4,26$	(6-29)
Doktora güvensizlik alt boyutu	6,53	$\pm 2,69$	(5-15)

Öğrencilerin sosyodemografik özelliklerine göre SCÖ puan ortalamaları incelendiğinde; cinsiyet, medeni durum, bir işte çalışma durumu, kronik bir hastalığının olma durumu, sürekli olarak bir ilaç kullanma durumuna, internette yer alan bilgilere güvenme durumu ve son zamanlarda kendini iyi hissetme durumu ile SCÖ arasında anlamlı bir farklılık bulunmadı ($p>0,05$). Erkek öğrencilerin SCÖ zorlantı alt boyut puanlarının kadın öğrencilerden anlamlı olarak daha yüksek olduğu görüldü ($p=0,006$).

Sınıf düzeyine göre SCÖ ve alt boyutlarından alınan puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu bulundu. Anlamlılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Bonferroni düzeltmesi sonucunda $p=0,012$ elde edilmiş ve anlamlılık değeri kabul edilerek analize devam edildi. 1. Sınıfta öğrenim gören öğrencilerin SCÖ ve zorlantı alt boyut puanlarının diğer öğrencilere göre anlamlı olarak daha yüksek olduğu belirlendi ($p<0,001$). 1. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin doktora güvensizlik alt boyutu puanlarının 3. ve 4. Sınıfta öğrenim gören öğrencilerden yüksek olduğu saptandı ($p<0,001$). Ayrıca 1. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin içini rahatlatma alt boyut puanlarının 2. sınıf öğrencilerinden daha yüksek olduğu görüldü ($p=0,004$). Kronik hastalığı olan öğrencilerin aşırılık alt boyut puanlarının kronik hastalığı olmayan öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlendi. Sürekli bir ilaç kullanan öğrencilerin zorlantı puanlarının sürekli bir ilaç kullanmayan öğrencilere göre anlamlı olarak daha yüksek olduğu saptandı ($p=0,027$). İnternette yer alan bilgilere kısmen güvenen öğrencilerin Aşırılık puanlarının daha yüksek olduğu bulundu ($p=0,006$) (Tablo 3).

Tablo 3. Öğrencilerin sosyodemografik özelliklerine göre Siberkondri Ciddiyet Ölçeği puan ortalamalarının dağılımı ($n=354$)

Özellik	Zorlantı alt boyutu	Aşırı kaygı alt boyutu	Aşırılık alt boyutu	İçini rahatlatma alt boyutu	Doktora güvensizlik alt boyutu	SCÖ toplam puan
	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
Cinsiyet						
Kadın	14,60±5,36	20,92±5,89	25,05±5,03	16,14±4,23	6,27±2,63	83,14±16,51
Erkek	16,48±6,25	20,03±5,80	24,45±4,81	15,87±4,37	7,30±2,74	84,15±16,86
T,p	-2,75; 0,006	1,24; 0,21	0,32; 0,98	0,61 ; 0,50	-3,16; 0,002	-0,46; 0,62
Sınıf						
1.Sınıf ^a	18,80±5,99	22,04±5,22	25,98±4,47	17,27±3,23	7,82±2,71	91,94±13,31
2.Sınıf ^b	12,86±5,16	19,12±5,94	24,10±5,82	14,91±4,58	6,79±3,02	78,17±17,17
3.Sınıf ^c	14,56±5,25	20,71±5,38	25,40±4,89	16,15±4,40	5,57±2,35	82,42±15,96
4.Sınıf ^d	14,16±4,40	20,88±6,63	24,08±4,41	15,91±4,41	6,04±2,11	81,90±16,66
F,p	20,84;< 0,001 a>b, a>c, a>d	3,63 ; 0,013	3,26 ; 0,021	4,55; 0,004 a>b	12,95;< 0,001 a>c, a>d	12,10;< 0,001 a>b, a>c, a>d
	Median (25-75 percentil)	Median (25-75 percentil)	Median (25-75 percentil)	Median (25-75 percentil)	Median (25-75 percentil)	Median (25-75 percentil)

Bir işte çalışma durumu Evet Hayır	14(11-20) 14 (10-19)	22(14-24) 21(16-25)	21(16-25) 25(22-28)	15(11-19) 17(13-19)	9(3-10) 6(4-8)	79 (69-94) 84 (72-96)
Z, p	-0,34; 0,733	-0;00;0,992	-1,81; 0,070	-0,21; 0,834	-1,36; 0,173	-0,296; 0,767
Kronik bir hastalık varlığı Evet Hayır	11(8,5-16) 14 (10-19)	21,5(14-30) 21(16-25)	30(23-31) 25(22-28)	19(13-21) 16(13-18)	6(5-7) 6(4-9)	82 (68-113) 84 (72-96)
Z, p	-1,95;0,051	-0,92; 0,355	-2,05; 0,040	-1,73; 0,085	-0,44; 0,655	-0,64; 0,520
Sürekli olarak bir ilaç kullanma durumu Evet Hayır	14 (10-19) 11 (8-16)	18 (13-29) 21 (16-25)	26 (19-31) 25 (22-28)	18(13-21) 16 (13-18)	5 (4-7) 6 (4-9)	79 (68-103) 84 (72-96)
Z, p	-2,20; 0,027	-0,02; 0,997	-0,93; 0,353	-1,70; 0,087	-1,11; 0,267	-0,21; 0,828
İnternette yer alan bilgilere güvenme durumu Kısmen Hayır	14 (10-19) 14 (10-19)	21 (16-25) 19 (16-24)	26 (22-29) 23 (21-27)	17(13-19) 16 (13-18)	6 (4-8) 6 (4-9)	84 (72-96) 79 (72-93)
Z, p	-0,61; 0,541	-1,43; 0,151	-2,76; 0,006	-0,79; 0,429	-0,08; 0,930	-1,46; 0,142
Son zamanlarda kendini iyi hissetme durumu Kötü Orta İyi Çok iyi	18 (9-23) 14 (10-19) 14 (10-19) 16 (9-22)	23 (17-24) 21 (17-25) 20 (16-24) 18 (12-22)	24 (22-29) 26 (22-29) 25 (21-28) 23 (18-27)	17 (14-18) 17 (13-19) 16 (13-19) 15 (13-18)	6 (4-9) 6 (4-8) 6 (4-8) 7 (4-10)	89 (74-97) 84 (74-96) 82 (70-94) 81 (66-97)
F, p	1,38; 0,246	1,90; 0,128	2,16; 0,092	0,06; 0,980	0,94; 0,417	0,85; 0,466

Araştırmaya katılan öğrencilerin SCÖ puan ortalaması ile sınıf arasında zayıf düzeyde, negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulundu ($p<0.001$). Zorlantı alt boyutu ile yaş ($p=0.014$) ve sınıf ($p<0.001$) arasında zayıf düzeyde, negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlendi. Doktora güvensizlik ile sınıf ($p<0.001$) arasında zayıf düzeyde, negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptandı (Tablo 4).

Tablo 4. Öğrencilerin bazı sosyodemografik özellikleri ile SCÖ puanları arasındaki ilişki

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
SCÖ toplam puan	1								
Zorlantı alt boyutu	r=0,734 p<0,001	1							
Aşırı kaygı alt boyutu	r=0,880 p<0,001	r=0,558 p<0,001	1						
Aşırılık alt boyutu	r=0,630 p<0,001	r=0,124 p=0,019	r=0,510 p<0,001	1					
İçini rahatlatma alt boyutu	r=0,801 p<0,001	r=0,388 p<0,001	r=0,652 p<0,001	r=0,580 p<0,001	1				
Doktora güvensizlik alt boyutu	r=0,721 p<0,001	r=0,377 p<0,001	r=0,103 p=0,053	r=-0,235 p<0,001	r=0,061 p=0,251	1			
Yaş	r=-0,098 p=0,066	r=-0,131 p=0,014	r=-0,013 p=0,803	r=-0,088 p=0,100	r=-0,025 p=0,643	r=-0,097 p=0,068	1		
Sınıf	r=-0,190 p<0,001	r=-0,239 p<0,001	r=-0,036 p=0,504	r=-0,097 p=0,068	r=-0,073 p=0,168	r=-0,272 p<0,001	r=0,555 p<0,001	1	
İnternette geçirilen süre	r=0,051 p=0,342	r=0,047 p=0,376	r=0,048 p=0,370	r=0,052 p=0,329	r=0,004 p=0,940	r=0,005 p=0,930	r=-0,022 p=0,674	r=-0,029 p=0,590	1

*Pearson korelasyon analizi

TARTIŞMA

Bu çalışmada, öğrencilerin SCÖ toplam puanının $83,40 \pm 16,58$ (min 33-maks 131) orta düzeyde olduğu belirlendi. Hemşirelik öğrencilerinde son yıllarda siberkondri düzeylerini belirlemeye yönelik yapılan çalışmalarda, siberkondri düzeylerinin orta düzeyde olduğu belirtilmektedir (Gürkan ve ark., 2023; Kaya & Üstüner Top, 2024; Varer Akpınar ve ark., 2023). Ayrıca siberkondri düzeyinin orta düzeyde olduğu bir diğer çalışmada, hemşirelik ve tıp gibi sağlık alanlarında bu faktörün günümüzde daha çok önem kazandığı, pandemi dönemlerinde artış gösterme tehlikesi altında olduğu bildirilmektedir (Mrayyan ve ark., 2022). Ülkemizde 2016-2017 yılında Tıp, Eczacılık, Diş Hekimliği ve Hemşirelik Fakültelerindeki 874 öğrenciyi kapsayan bir çalışmada, cep telefonu varlığının siberkondri düzeyini arttırdığı, bu duruma en yatkın öğrenci grubunu sağlık alanı öğrencilerinin oluşturduğu bildirilmektedir (Batı ve ark.,

2018). Siberkondri kavramı birçok faktörden etkilense de özellikle sağlık alanında önemli bir grubu oluşturan hemşirelik öğrencilerinin risk altında olduğu sonucuna varılabilir.

Öğrencilerin sosyodemografik özelliklerine göre SCÖ puan ortalamaları incelendiğinde; cinsiyet, medeni durum, bir işte çalışma durumu, kronik bir hastalığının olma durumu, sürekli olarak bir ilaç kullanma durumu, internette yer alan bilgilere güvenme durumu ve son zamanlarda kendini iyi hissetme durumu ile SCÖ arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Benzer şekilde sağlık bilimleri öğrencilerinde sağlık anksiyetesi ve siberkondri arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik ülkemizde yapılan çalışmada, sosyodemografik durumları ile ölçek puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamıştır (Batı ve ark., 2018). Dış hekimliği öğrencileriyle pandemi döneminde yapılan bir diğer çalışmada ise, kız öğrencilerde, aile gelir durumu düşük olanlarda ölçek puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Shailaja ve ark., 2021). Üniversite öğrencilerini kapsayan bir başka çalışmada ise, siberkondri ile cinsiyet ve yaşadığı yer arasında anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır (Mrayyan ve ark., 2022). Bu bulgu, siberkondrinin çok boyutlu olduğunu göstermesi yönünden önem taşımaktadır.

Bu çalışmada, erkek öğrencilerin SCÖ zorlantı puanlarının kadın öğrencilerden daha yüksek olduğu görüldü. Yapılan çalışmalarda, siberkondrinin cinsiyetten etkilenmediğini bulan araştırmalar olduğu gibi (Elciyar & Taşçı, 2017; Varer Akpınar ve ark., 2023), bu çalışmaya benzer şekilde erkeklerin siberkondri düzeyinin daha yüksek olduğunu bildiren çalışmalar da mevcuttur (Mansur & Ciğerci, 2022; Tran ve ark., 2017). Buna karşın Erişen ve arkadaşları (2019) kadınlarda siberkondri düzeyinin daha yüksek bulmuşlardır. Çalışmalar arası farklılığın örneklem seçiminden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Kronik hastalığı olan, sürekli ilaç kullanan ve internette yer alan bilgilere kısmen güvenen öğrencilerin aşırılık ve zorlantı gibi alt boyut puanlarının kronik hastalığı olmayan öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlendi. Yapılan bir çalışmada, internetin sağlık sorunları için bilgi kaynağı olarak kullanan ve internetten elde ettiği sağlık bilgilerine güvenen öğrencilerin siberkondri düzeylerinin daha yüksek olduğu bildirilmektedir (Varer Akpınar ve ark., 2023). Batı ve arkadaşlarının (2018) gerçekleştirdikleri çalışmada, sağlık sorunu olan öğrencilerin siberkondri ölçeğine ilişkin tüm alt boyutlarında puanların anlamlı olarak daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Literatürle paralel olan bulgumuz, sağlık sorunu olan öğrencilerin internette sağlık durumlarına ilişkin daha çok tarama yaptığı bu durumun siberkondri ve alt boyutları üzerinde etkili olduğunu düşündürmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin sınıf düzeyleri arttıkça siberkondri ortalama puanlarının, yaş ve sınıf düzeyleri arttıkça zorlantı ve doktora güvensizlik alt boyutlarının anlamlı olarak

azaldığı belirlendi (Tablo 4). Hemşirelik öğrencilerinde siberkondri, internet bağımlılığı ve kaygı durumunu belirlemeye yönelik yapılan kesitsel bir çalışmada, öğrencilerin yaşı arttıkça siberkondri düzeylerinin azaldığı bildirilmektedir (Mrayyan ve ark., 2022). Yapılan bir diğer çalışmada öğrencilerin yaş ve sınıfları arttıkça siberkondri düzeylerinin azaldığı bulunmuştur (Yalçın ve ark., 2022). Literatürde bunun nedeni olarak da öğrencilerin yaşı ve sınıf düzeyleri arttıkça, olgunluk ve bilgi düzeylerinin de arttığı, bu nedenle bu öğrencilerin internette yararlı olmayan konularda araştırma yaparak zamanlarını boşa harcamadığı, aynı zamanda yaşı daha büyük olan öğrencilerin stresi daha iyi tolere ederek, daha etkili bir şekilde uyum sağladıkları vurgulanmaktadır (Durak Batıgün ve ark., 2021). Literatürle paralel olan araştırma bulguları sonucunda, öğrencilerin siberkondri algısında yaş ve sınıf düzeylerinin önemli faktörler olduğu, aldıkları ders sayılarının ve bilgi birikimlerinin arttığı, bu nedenle siberkondri düzeylerinin azaldığı düşünülmektedir.

SONUÇ

Bu çalışmada hemşirelik öğrencilerinin siberkondri ciddiyetlerinin orta düzeyde olduğu saptanmıştır. Ayrıca öğrencilerin sınıf ve yaşları arttıkça siberkondri düzeylerinin azaldığı belirlenmiştir. Kronik hastalığı olan öğrencilerin, olmayanlara göre internette daha çok arama yaptıkları görülmüştür.

Sağlık sektörünün hızlı gelişen ve değişen yapısı dikkate alındığında, sağlık profesyonellerinin sayıca en geniş grubunu oluşturacak geleceğin hemşireleri olan öğrencilerin, siberkondriye eğilim düzeylerinin belirlenmesi büyük önem taşımaktadır. Bu konuda ilişkili olabilecek kavramları da içeren türde farklı araştırmalar yapılması gerekliliği doğmaktadır.

Ayrıca, araştırma dersi almalarına rağmen doğru bilgiye erişmede zorluk yaşadıklarının düşünülmesinden hareketle, öğrencilerin doğru kaynaklara erişimlerine yönelik bilgilendirilme yapılması, erişime engel faktörlerin belirlenmesi ve erişimlerinin kolaylaştırılması gerekmektedir. Literatürde sınırlı sayıda çalışmanın yapıldığı görülen bu kavramın, gelecekte daha çok karşımıza çıkacağından hareketle, konuyla ilgili farkındalık yaratılması, daha fazla katılımıyla gerçekleştirilmesi doğru bilgiye ulaşmada önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA

Bati A. H., Mandiracioglu A., Govsa F., & Çam O. (2018). Health anxiety and cyberchondria among Ege University health science students. *Nurse Education Today*, (71), 169-173. doi: 10.1016/j.nedt.2018.09.029.

- Durak Batıgün A., Şenkal Ertürk İ., Gör N., & Kömürcü Akik B. (2021). The pathways from distress tolerance to Cyberchondria: A multiple-group path model of young and middle adulthood samples. *Curr Psychol*, 40(11), 5718-5726. doi: 10.1007/s12144-020-01038-y.
- Elciyar, K. & Taşçı, D. (2017). Siberkondri ciddiye ölçeğinin Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi öğrencilerine uygulanması, *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 2(4), 57–70. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/akader/issue/31877/350392>.
- Erişen, M. A., Atalay, H. N., & Şahin, P. (2019). Öğrencilerin siberkondri düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi, 3. *Uluslararası 13. Ulusal Sağlık ve Hastane İdaresi Kongresi*, 761–769.
- Ertaş, H., Kırac, R., & Ünal, S.N. (2020). Sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin siberkondri düzeyleri ve ilişkili faktörlerin incelenmesi, *OPUS International Journal of Society Researches*, 15(23), 1746-1764.
- Falguera, C. C., Labrague, L. J., & De los Santos, J. A. (2020). The relationship between COVID-19 anxiety and student nurses' perceived health, sleep quality, and psychological well-being, *Acta Medica Philippina*, 10.47895/amp.vi0.4486
- George, D. (2010). SPSS for Windows Step by Step: A simple study guide and reference, 17.0 update. 10th Ed. Pearson Education, Boston, Pages: 18-20.
- Gravetter, F.J., Wallnau, L.B., Forzano, L.A.B., & Witnauer, J.E. (2021). Essentials of statistics for the behavioral sciences. 10th Edition. Cengage Learning, Boston, Pages: 99130.
- Gürkan, A. T, Özdelikara, A., & İnanlı, T. K. (2023). Hemşirelik öğrencilerinde e-sağlık okuryazarlığı ve siberkondri ilişkisi, *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 6(4), 474-480.
- Kaya, B. & Üstüner Top, F. (2024). Hemşirelik öğrencilerinin dijital okuryazarlık, siberkondria düzeyleri ve ilişkili faktörlerin değerlendirilmesi, *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 13(1), 243-252. <https://doi.org/10.37989/gumussagbil.1366898>.
- Mansur, F. & Ciğerci, K. (2022). Siberkondri ve e-sağlık okuryazarlığı arasındaki ilişki. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11(1), 11–21. <https://doi.org/10.37989/gumussagbil.961457>.
- Mrayyan, M. T., Al-Atiyyat, N., Abu Khait, A., Al-Rawashdeh, S., Algunmeeyn, A., & Abunab, H.Y. (2022). Does cyberchondria predict Internet addiction among students during the COVID-19 pandemic? A web-based survey study. *Nursing Forum*, 57(3), 337-343. doi: 10.1111/nuf.12682.
- Oducado, R.M.F. & Soriano, G.P. (2021). Shifting the education paradigm amid the COVID-19 pandemic: nursing students' attitude to e-learning, *Africa Journal of Nursing and Midwifery*. 23(1), 1–14. doi: 10.25159/2520-5293/8090.

- Rasouli, M., Atayi-Mirabadi, N., Sarvi-Hampa, M., & Borimnejad, L. (2022). Cyberchondria in nursing students during the COVID-19 pandemic, *Journal of Client-Centered Nursing Care*, 8(1), 9–14. doi: 10.32598/JCCNC.8.1.169.8.
- Seyed Hashemi, S. G., Hosseinezhad, S., Dini, S., Griffiths, M. D., Lin, C. Y., & Pakpour, A.H. (2020). The mediating effect of the cyberchondria and anxiety sensitivity in the association between problematic internet use, metacognition beliefs, and fear of COVID-19 among Iranian online population. *Heliyon*, 6(10). 10.1016/j.heliyon.2020.e0513.
- Shailaja, B., Shetty, V., Chaudhury, S., & Thyloth, M. (2020). Exploring cyberchondria and its associations in dental students amid COVID-19 infodemic. *Ind Psychiatry J.*, 29(2), 257-267. doi: 10.4103/ipj.ipj_212_20.
- Starcevic, V., Berle, D., & Arnáez, S. (2020). Recent insights into cyberchondria, *Curr Psychiatry Rep.*, 22(11), 56. doi: 10.1007/s11920-020-01179-8.
- Tran, B. X., Huong, L. T., Hinh, N. D., Nguyen, L. H., Le, B. N., Nong, V. M., Thuc, V. T., Tho, T. D., Latkin, C., Zhang, M. W., & Ho, R. C. (2017). A study on the influence of internet addiction and online interpersonal influences on health-related quality of life in young Vietnamese, *BMC Public Health*, 17(1), 138. doi: 10.1186/s12889-016-3983-z.
- Tuna, D. C., Marakoğlu, K., & Körez, M. K. (2023). Üniversite öğrencilerinin siberkondri ve anksiyete düzeyleri ve ilişkili faktörler: Kesitsel bir çalışma, *Turkish Journal of Family Practice*, 27(2), 36-44.
- Turan, H. (2022). İnternet bağımlılığı ve siberkondri, *Balkan Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(1), 21-27.
- Turan, N., Güven Özdemir, N., Çulha, Y., Özdemir Aydın, G., Kaya, & H., Aştı, T. (2021). The effect of undergraduate nursing students' e-Health literacy on healthy lifestyle behaviour, *Global Health Promotion*, 28(3), 6–13.
- Uzun, S.U. & Zencir, M. (2021). Reliability and validity study of the Turkish version of cyberchondria severity scale, *Curr Psychol*, (40), 65–71. <https://doi.org/10.1007/s12144-018-0001-x>
- Varer Akpınar, C., Mandiracioglu, A., Ozvurmaz, S., Kurt, F., & Koc, N. (2023). Cyberchondria and COVID-19 anxiety and internet addiction among nursing students. *Curr Psychol*, 42(3), 2406-2414. doi: 10.1007/s12144-022-04057-z.
- Waterman, L. Z. & Weinman, J. A. (2014). Medical student syndrome: Fact or fiction? A cross-sectional study. *JRSM Open*, 5(2). 10.1177/2042533313512480
- Yalçın, İ., Boysan, M., Eşkisü, M., & Çam, Z. (2022). Health anxiety model of cyberchondria, fears, obsessions, sleep quality, and negative affect during COVID-19, *Curr Psychol*, 1-18. doi: 10.1007/s12144-022-02987-2.